

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 313/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. júla 2011 prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., T., zastúpenej advokátom JUDr. P. H., R., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co/12/2011-122 z 27. januára 2011 a rozsudkom Okresného súdu Revúca č. k. 6 C/50/2010-92 zo 16. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. mája 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co/12/2011-122 z 27. januára 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Okresného súdu Revúca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 C/50/2010-92 zo 16. novembra 2010 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“).

Predmetom konania vedeného pred okresným súdom bol návrh sťažovateľky, ktorým sa voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky domáhala zaplatenia náhrady škody v sume 117 942,21 € s príslušenstvom z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonnými rozhodnutiami orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva, ako aj nesprávnym úradným postupom. Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C/50/2010-92 zo 16. novembra 2010 návrh zamietol a krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom č. k.16 Co/12/2011-122 z 27. januára 2011 rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľka v dôvodoch svojej sťažnosti uviedla:

„Za arbitrárny, resp. nie dostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj vtedy, keď popri jednoznačnom právnom závere dospeje bez akéhokoľvek vysvetlenia či zdôvodnenia aj k protichodnému právnomu záveru...

Hoci povinnosťou súdu nie je odpovedať na každé tvrdenie účastníka konania, mal by sa spravidla vyjadriť k právnej argumentácii, podporenej relevantným právnym zdrojom a odvrátiť tak akékoľvek úvahy o sudcovskej svojvôli. V opačnom prípade rozhodnutie súdu nemôže na účastníka konania pôsobiť presvedčivo.

Krajský súd v Banskej Bystrici sa v dostatočnej miere a ústavne akceptovateľným spôsobom nevysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľa uvedenými v odvolaní. Jeho rozhodnutie preto považuje sťažovateľ za arbitrárne.

Dôvody arbitrárnosti sťažovateľ nevidí vtom, že by napadnuté rozhodnutia okresného a krajského súdu neboli odôvodnené, ale v tom, že súdy svoje právne závery nezdôvodnili zo všetkých zákonných hľadísk, podstatou sporu sa v skutočnosti nezaoberali a ich právne závery nemožno na daný spor aplikovať...

Pokiaľ všeobecné súdy zaujali právny názor, že charakter majetkovej ujmy má zníženie všeobecnej hodnoty pohľadávky (bonity) spôsobenej znížením alebo až zmarením možnosti jej uspokojenia, je správne akceptovať aj názor, že charakter majetkovej ujmy má aj neexistencia pohľadávky na náhradu škody v dôsledku neexistencie subjektu nesúceho zodpovednosť za túto škodu.

Sťažovateľ mohol legitímne očakávať, že škoda, ktorá mu bola v rozhodnom období spôsobená na poľnohospodárskych plodinách spôsobená úžitkovou zverou, mu bude užívateľom poľovného revíru v plnej výške nahradená. Pokiaľ sa tieto jeho legitímne očakávania nenaplnili výlučne z dôvodu na strane orgánov štátu, má voči nemu právo na náhradu vzniknutej ujmy...

K základným princípom právneho štátu patrí povinnosť orgánov verejnej správy konať v súlade so zákonom, t. j. okrem iného tak, aby ich postupom nedochádzalo k vzniku majetkovej ujmy fyzickým a právnickým osobám. V prípade, že k nezákonnému konaniu zo strany orgánov štátu dôjde, nesie za konanie svojich orgánov zodpovednosť štát, ktorý je povinný škodu (spôsobenú takýmto nezákonným konaním) nahradiť.

Okresný súd v Revúcej aj Krajský súd v Banskej Bystrici svojím konaním znemožnili sťažovateľovi dosiahnuť náhradu škody, za ktorú nesie zodpovednosť Slovenská republika, a ktorá mu vznikla v dôsledku nemožnosti domáhať sa náhrady škody spôsobenej mu úžitkovou zverou.“

Podľa názoru sťažovateľky z § 14 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poľovníctve“) vyplývala povinnosť štátu zabezpečiť v primeranom čase, aby mal každý uznaný poľovný revír svojho užívateľa, a pokiaľ by orgány štátnej správy na úseku poľovníctva postupovali v súlade s uvedeným zákonom, existoval by v období rokov 2005 až 2007 užívateľ poľovných pozemkov tvoriacich súčasť uznaného poľovného revíru D.. Potom by mal aj možnosť uplatniť si voči užívateľovi poľovného revíru právo na náhradu škody. Medzi škodou, ktorá jej bola spôsobená v dôsledku nemožnosti uplatniť si nárok na náhradu škody spôsobenej úžitkovou zverou a nezákonným konaním štátnych orgánov, existuje podľa jej názoru príčinná súvislosť, pretože výlučne zavinením týchto orgánov neexistoval v rozhodnom období užívateľ poľovných pozemkov tvoriacich poľovný revír D. V sťažnosti ďalej uviedla:

„Orgánom štátnej správy na úseku poľovníctva však nič nebránilo zabezpečiť výkon práva poľovníctva v súlade s § 14 ods. 5 zákona č. 23/1962 Zb. tak, že výkonom práva poľovníctva poveria nejaký subjekt (vlastníka alebo vlastníkov spoločného poľovného revíru, prípadne poľovnícke združenie)...

Nakoľko Obvodnému lesnému úradu v Revúcej boli doručené na schválenie zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva v jednotlivých existujúcich poľovných revíroch, ktorých poľovné pozemky boli začlenené do navrhovaného poľovného revíru D., mohol tieto zmluvy schváliť s tým, že k ich zániku by došlo ex lege podľa § 16 ods. 4 písm. b) zák. č. 23/1962 Zb. ak by bol poľovný revír D. právoplatne schválený...

Obvodný lesný úrad v R. ani jedným z vyššie uvedených spôsobov nepostupoval, ale vydal rozhodnutia o prerušení konaní o schválenie zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva v jednotlivých poľovných revíroch, ktorých poľovné pozemky mali byť začlenené do navrhovaného poľovného revíru.

Postup OLÚ R... nepovažuje sťažovateľ za zákonné, nakoľko ním... bolo orgánmi štátnej správy znemožnené vykonávať po dobu niekoľkých rokov na dotknutých pozemkoch právo poľovníctva...

Výlučným zavinením orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva došlo k vzniku situácie, že poľovnícke pozemky tvoriace územie navrhovaného poľovného revíru D. neboli riadne poľovne obhospodarované a existujúce uznané poľovné revíry, vytvorené z týchto pozemkov, nemali v rozhodnom období svojich užívateľov...

Bez ohľadu na to, či by bol uznaný nový poľovný revír, alebo by sa rozhodovalo o výkone práva poľovníctva v existujúcich poľovných revíroch, najneskôr do konca roku 2004 by (v prípade zákonného postupu orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva) boli poľovné pozemky riadne poľovne obhospodarované...

Škode, ktorá žalobcovi preukázateľne bola spôsobená v rokoch 2005 - 2007 úžitkovou zverou a ktorej výška bola ustálená znaleckými posudkami, by za normálnych okolností zodpovedala pohľadávka na náhradu škody voči užívateľovi poľovného revíru...

Vzhľadom k neexistencii subjektu zodpovedného za škody spôsobované žalobcovi na poľnohospodárskych plodinách si žalobca nevedel uplatňovať právo na náhradu škody -nedisponoval pohľadávkou na náhradu škody voči žiadnemu subjektu.

Žalobca by v prípade existencie užívateľa poľovného revíru D., resp. v prípade existencie užívateľov pôvodných uznaných poľovných revírov, reálne mohol očakávať majetkový prospech v podobe náhrady škody spôsobenej úžitkovou zverou, ktorú by mu bol povinný zaplatiť tento užívateľ (užívateľia).

Medzi majetkovou ujmom v podobe ušlého zisku (náhrady škody spôsobenej úžitkovou zverou) a protiprávnym konaním orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva, ktoré nezabezpečili výkon práva poľovníctva na poľovných pozemkoch, existuje priama príčinná súvislosť, za ktorú nesie podľa zák. č.58/1969 Zb. a zák. č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť Slovenská republika.“

Vo vzťahu k právnym záverom formulovaným v rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala nepravdivosť tvrdenia, že správne konanie o uznanie navrhovaného poľovného revíru D. nie je právoplatne skončené, ako aj nemožnosť použitia rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo/593/2003 na podporu argumentácie

uvedenej v rozsudku, keďže svoj prípad považovala za odlišný od veci riešenej v označenom rozhodnutí. Rovnako záver všeobecných súdov, že samotný nesprávny úradný postup správnych orgánov nebol sám príčinou žiadnej škody, považovala za rozporný s princípmi právneho štátu, ku ktorým má patriť aj zásada, že poškodený, ktorému bola spôsobená majetková ujma v dôsledku protiprávneho konania iného subjektu, má zásadne právo na náhradu. Napokon poukazujúc na § 14 ods. 1 zákona o poľovníctve, § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka a usmernenie Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5342/2005-700 z 23. augusta 2005 (ďalej len „usmernenie ministerstva“) považovala za nesprávny aj názor súdu, že v prípade ukončenia zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva sa vlastník poľovných pozemkov stáva užívateľom poľovného revíru.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľa podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa článku 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a právo podľa článku 6 bod 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co/12/2011-122 zo dňa 27. 01. 2011 a rozsudkom Okresného súdu v Revúcej sp. zn. 6 C/50/2010-92 zo dňa 16. 11. 2010 porušené boli.

Základné právo sťažovateľa podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa článku 1 Dodatkového protokolu, k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co/12/2011-122 zo dňa 27. 01. 2011 a rozsudkom Okresného súdu v Revúcej sp. zn. 6 C/50/2010-92 zo dňa 16. 11. 2010 porušené boli.

Základné právo sťažovateľa podľa článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co/12/2011-122 zo dňa 27. 01. 2011 a rozsudkom Okresného súdu v Revúcej sp. zn. 6 C/50/2010-92 zo dňa 16. 11. 2010 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co/12/2011-122 zo dňa 27. 01. 2011 rozsudok Okresného súdu v Revúcej sp. zn. 6 C/50/2010-92 zo dňa 16. 11. 2010 sa rušia a vracajú na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa... v celkovej sume 314,18 €... na účet právneho zástupcu sťažovateľa... v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom okresného súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľky rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

V danom prípade namietaný rozsudok okresného súdu podliehal revíznej právomoci krajského súdu v konaní o podanom odvolaní, ktorý má aj kasačnú právomoc. Preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu by bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, lebo jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrí do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti citovaným rozhodnutiam odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú

neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

2.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne... prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv a im porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. februára 1975, séria A č. 18, s. 18, § 36]. Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko

z 19. februára 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

Ústavnosť konania pred orgánom verejnej moci (vrátane súdov) predpokladá, že orgán verejnej moci koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 199/08).

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Podstatou sťažovateľkiných námietok je jej nesúhlas so skutkovým záverom krajského súdu (a rovnako aj okresného súdu), že správne konanie o uznanie navrhovaného poľovného revíru D. nebolo v čase vydania napadnutých rozsudkov právoplatne skončené, a právneho záveru, že v dôsledku toho žalobcovi nevzniklo právo na náhradu škody z nezákonných rozhodnutí orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva. Sťažovateľka nesúhlasí ani s právnym názorom všeobecných súdov, že v jej veci absentuje bezprostredná priama príčinná súvislosť medzi namietaným nesprávnym úradným postupom Obvodného lesného úradu v Revúcej (ďalej len „obvodný lesný úrad“) a škodou spôsobenou na

poľnohospodárskych plodinách pestovaných sťažovateľkou úžitkovou zverou. Sťažovateľka napokon považuje za nesprávny aj názor, že v prípade skončenia platnosti zmluvy o nájme práva poľovníctva sa toto právo obnovuje vlastníkovi poľovného revíru, ten sa stáva jeho užívateľom, a tak je daná aj osoba zodpovedná za škodu v zmysle § 34 ods. 1 zákona o poľovníctve, u ktorej mala byť náhrada škody uplatnená.

Krajský súd svojím rozsudkom č. k. 16 Co/12/2011-122 z 27. januára 2011 potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 6 C/50/2010-92 zo 16. novembra 2010 ako vecne správny. Dokazovanie vykonané okresným súdom považoval krajský súd za dostatočné a vyvodené skutočnosti za správne vyhodnotené. Súčasne potvrdil aj správnosť právneho posúdenia veci okresným súdom. Stotožňujúc sa s odôvodnením rozsudku okresného súdu krajský súd v záverečnej časti svojho rozsudku uviedol:

„Aj podľa názoru odvolacieho súdu pod splnenie podmienky zrušenia alebo zmeny právoplatného rozhodnutia pre nezákonnosť nemožno zaradiť prípad, ak právoplatné rozhodnutie bolo zrušené, avšak po zrušení konanie pokračovalo z dôvodu vrátenia veci na nové konanie a nové rozhodnutie. Pokiaľ nebolo právoplatne skončené konanie nasledujúce po zrušení právoplatného rozhodnutia pre nezákonnosť, nemožno ho považovať za nezákonné, keďže dosiaľ nie je zrejmé, aká povinnosť bola poškodenému v konečnom dôsledku uložená a nie je teda ani možné vyvodiť vznik majetkovej ujmy na jeho strane. Odvolací súd sa stotožňuje i so záverom okresného súdu, pokiaľ ide o neexistenciu bezprostrednej priamej príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou, na ktorú poukazoval navrhovateľ. Správne okresný súd poukázal na to, že pre existenciu bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a tvrdenou škodou je potrebné rozlišovať medzi skutočnosťami, ktoré podľa práva nastať mali ale nenastali, a skutočnosťami, ktoré síce mohli nastať, avšak subjekty práva nemali právnu povinnosť ich privodiť. V prípade, že nenastali skutočnosti, ktoré nastať mali, ide o stav, ktorý je v rozpore s právom a právny poriadok na neho spravidla viaže právne dôsledky. Naopak, skutočnosť, že niečo podľa práva nastať mohlo ale nemuselo, je právne bezvýznamné.

V danej veci existujú okolnosti, ktoré jednoznačne prerušujú príčinnú súvislosť a ktoré pôsobia ako samostatné príčiny vzniku ujmy a sú spôsobilé (boli) vyvolať rovnaký

následok, ktorý nastal pôsobením príčiny pôvodnej (rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdi 1457/2008).

Aj odvolací súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre priznanie náhrady škody navrhovateľovi zo strany odporcu s tým, že okresný súd uviedol podrobne skutočnosti, ktoré ho viedli k tomuto rozhodnutiu a odvolací súd, ktorý sa so záverom okresného súdu stotožnil, na ne v podrobnostiach poukazuje.

Odvolací súd na záver dodáva, že i v prípade pravdivosti tvrdení, podľa ktorých poľovné revíre, ktorých poľovné pozemky mali sčasti tvoriť navrhovaný poľovný revír D., nezanikli a naďalej existujú, potom nárok navrhovateľa nie je dôvodný aj preto, lebo právo poľovníctva vykonáva buď vlastník poľovných pozemkov uznaných za poľovný revír, alebo osoba, ktorej vlastník poľovného revíru právo poľovníctva prenajal (§ 14 ods. 1 až 3 zák. č. 23/1962 Zb.). Potom, ak poľovný revír ostal zachovaný a došlo iba ku skončeniu platnosti zmluvy o nájme práva poľovníctva, obnovuje sa vlastníkovi poľovného revíru právo poľovníctva (končí obmedzenie jeho vlastníckeho práva nájmom práva poľovníctva), ten ho opätovne realizuje a je tak užívateľom poľovného revíru. Je tak daná osoba, zodpovedná za škodu v zmysle § 34 ods. 1 zák. č. 23/1962 Zb., u ktorej mála byť žalobcom náhrada škody uplatnená za dodržania ustanovení § 35, § 36 zákona č. 23/1962 Zb.. Nie je preto ani dôvodná námietka navrhovateľa o neexistencii užívateľa poľovníckych revírov, a ani námietka, že protiprávnym konaním orgánov štátnej správy na úseku poľovníctva, ktoré nezabezpečili výkon práva poľovníctva, existuje priama príčinná súvislosť. Práve užívateľ poľovníckeho pozemku je povinný urobiť primerané opatrenia na zabránenie škôd spôsobených zverou.

Z uvedených dôvodov preto nebolo možné považovať odvolanie navrhovateľa za dôvodné a krajský súd rozsudok okresného súdu v zamietajúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania ako vecne správny potvrdil.“

Ústavný súd nepovažuje názor sťažovateľky, že krajský súd nezdôvodnil svoj právny názor zo všetkých hľadísk, za opodstatnený, pretože z písomného odôvodnenia napadnutých rozsudkov vyplýva, že súdy sa zaoberali otázkou vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to ako z titulu nezákonného rozhodnutia, tak aj z titulu nesprávneho úradného postupu. Sťažovateľka síce v sťažnosti tvrdí, že krajský súd sa

v dostatočnej miere nevysporiadal s podstatným námietkami formulovanými v jej odvolaní proti rozsudku okresného súdu, konkrétne však neuviedla, na ktoré svoje argumenty odpoveď nedostala.

V nadväznosti na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Žiada sa uviesť, že v sťažnosti uvedené námietky sťažovateľky majú spochybňovať predovšetkým niektoré skutkové závery, ku ktorým všeobecné súdy vo veci dospeli (napr. nadobudnutie právoplatnosti správneho rozhodnutia vo veci uznania poľovného revíru) ako aj právny výklad relevantných ustanovení zákona o poľovníctve a zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci“) v sťažovateľkinom prípade.

Pokiaľ ide o sťažovateľkine námietky týkajúce sa nesprávnosti niektorých skutkových zistení okresného súdu (s ktorým sa mal stotožniť aj krajský súd), ústavný súd dospel k záveru, že ani v prípade odstránenia uvedených pochybení z okolností prípadu nevyplýva, že by to mohlo v sťažovateľkinej veci viesť k inému rozhodnutiu. Aj v prípade preukázania nesprávnosti skutočnosti uvedenej v rozsudku okresného súdu, že ku škode na poľnohospodárskych plodinách malo dôjsť na nepoľovných pozemkoch, ústavný súd uvádza, že napadnuté rozsudky v skutočnosti odôvodňujú svoje závery vychádzajúc z predpokladu, že ku škode došlo na poľovných pozemkoch. Ani námietka sťažovateľky, že konanie o uznanie navrhovaného poľovného revíru D. už bolo v čase vydania rozsudkov oboch všeobecných súdov právoplatne skončené, nie je podľa ústavného súdu spôsobilé zasiahnuť do výsledkov sťažnosťou napadnutého súdneho konania, keďže aj sama sťažovateľka uvádza, že nárok na náhradu škody odvodzuje predovšetkým z prietahov v správnom konaní o uznanie navrhovaného spoločného poľovného revíru, ktoré sú však zákonom o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci výslovne

považované za nesprávny úradný postup [§ 3 ods. 1 písm. d) v spojení s § 9 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci].

K tvrdeniu sťažovateľky, že v dôsledku nesprávneho úradného postupu obvodného lesného úradu neexistoval užívateľ poľovného revíru, ústavný súd uvádza, že ide len o právny názor sťažovateľky, ktorý síce z ustanovení zákona o poľovníctve a zákona o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci možno vyvodit', avšak tento sa nemusí zhodovať s právnym názorom všeobecného súdu ako orgánu majúceho právomoc aplikovať a vykladať zákony platné v Slovenskej republike v predložených prípadoch. V okolnostiach posudzovanej veci však krajský súd dospel k inému právnemu výkladu týchto ustanovení, podľa ktorého užívateľ poľovného revíru (t. j. subjekt vykonávajúci právo poľovníctva) je vždy vlastníkom poľovného pozemku, ktorý o výkone práva poľovníctva rozhoduje (§ 14 ods. 1 zákona o poľovníctve), okrem prípadu, keď toto jeho právo je prenajaté poľovníckemu združeniu alebo inej právnickej alebo fyzickej osobe. Inými slovami, v prípade uznania poľovného revíru vždy existuje užívateľ poľovných pozemkov, ktorý zodpovedá aj za škodu spôsobenú výkonom práva poľovníctva a zverou podľa § 34 a nasl. zákona o poľovníctve. Právny záver krajského súdu v tom smere, že v čase vzniku škody sťažovateľky existovali (zostali zachované) pôvodné poľovné revíre, ktoré mali zaniknúť až vznikom nového poľovného revíru D., a že práve vlastníkov týchto pôvodných poľovných revírov je potrebné považovať za ich užívateľov (ak nie je toto ich právo prenajaté), považuje ústavný súd za ústavne udržateľné. Obvodný lesný úrad ani jemu nadriadený Krajský lesný úrad v Banskej Bystrici teda svojim nesprávnym úradným postupom nespôsobili, že sťažovateľka nemohla vymáhať náhradu škody od tých, ktorým právo poľovníctva patrilo (t. j. užívateľov poľovného revíru).

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Skutočnosť, že sa sťažovateľka s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku ústavný súd ani nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle judikatúry ústavného súdu by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Ústavný súd nezistil existenciu skutočností nasvedčujúcich tomu, že by namietaný rozsudok krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel práva na súdnu ochranu, pretože krajský súd sa vyrovnal s odvolacími námietkami sťažovateľky, ktoré sú v značnej časti obdobné s tými, ktoré uplatnila aj v sťažnosti na ústavnom súde. Súdny v posudzovanej veci použili relevantné právne normy a vyložili ich ústavne konformným spôsobom. Obsah namietaných rozsudkov všeobecných súdov preto nesignalizuje porušenie označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo vzťahu k nim vedie ústavný súd k záveru o zjavnej neopodstatnenosti podanej sťažnosti.

2.2 K namietanému porušeniu základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa čl. 51 ods. 1 ústavy sa domáhať práv uvedených v čl. 46 ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Toto pravidlo sa teda vzťahuje aj na základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, ktoré možno považovať konajúcim súdom za rešpektované, ak tento postupoval v súlade s ustanoveniami zákona o zodpovednosti za škodu (napr. III. ÚS 322/08).

Podstata základného práva na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa náhrady škody spôsobenej v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na náhradu škody vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Inými slovami, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie (II. ÚS 467/08).

V okolnostiach prípadu však ústavný súd už v súvislosti s posudzovaním namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ustálil, že v sťažovateľkinom prípade boli použité relevantné ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci ústavne konformným spôsobom, a keďže tohto základného práva sa možno domáhať len v medziach uvedeného

zákona, ústavný súd nezistil ani žiadnu relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom krajského súdu a základným právom, porušenia ktorého sťažovateľka namietala.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu postup a rozhodnutie všeobecného súdu vychádzajúce z aplikácie konkrétnej právnej úpravy v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (m. m. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, IV. ÚS 66/2011).

2.3 K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Sťažovateľka v súvislosti s namietaným porušením označených základných práv vychádzala z toho, že charakter majetkovej ujmy má aj neexistencia pohľadávky na náhradu škody v dôsledku neexistencie subjektu nesúceho zodpovednosť za túto škodu.

V súvislosti s namietaným porušením označených práv ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, I. ÚS 150/09), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ústavy (čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu), ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení týchto základných práv by bolo možné uvažovať v zásade len vtedy, ak by zo strany všeobecného

súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Ústavný súd konštatuje, že ak rozhodnutím krajského súdu v označenom konaní nedošlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 až čl. 48 ods. 1 ústavy, potom už neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Za daných okolností preto ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti, resp. v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu o nedostatku právomoci na jej prerokovanie. Preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2011